

بحران اتمی ایران

آیا ایران از نظر غرب یک کشور منطقه ای اتمی به شمار می رود؟

به نقل از: میراث ایران

محمدتقی سبط، صاحب‌منصب باننشسته وزارت امور خارجه (واشنگتن)

اینکه جمهوری اسلامی بزودی دارای سلاح هسته ای خواهد شد یا نه؟ پرسشی است که بعد از پایان جنگ عراق و ایران (سال ۱۹۸۸) و آزاد سازی کویت در سال ۱۹۹۱ همواره مطرح شده است. از جمله در سال ۱۹۹۳ «وارن کریستوفر»، وزیر خارجه وقت آمریکا از کشورهای اروپایی خواست که از فروش ابزار آلات صنعتی پیشرفته که به دستیابی ایران به سلاح هسته ای کمک کند، خودداری ورزند. او طی یک سخنرانی در اوایل سال ۱۹۹۵ اظهار داشت اگر جمهوری اسلامی به اسلحه اتمی دست یابد، خطرات بزرگی به وجود خواهد آورد و مقتضی است هر عضو مسئول جامعه جهانی در خنثی سازی کوشش های این کشور اقداماتی معمول دارد.

در گزارش دفتر ویلیام بری، وزیر دفاع وقت آمریکا نیز به نگرانی این کشور اشاره شده و تأکید گردیده که تصمیم ایران برای پیشرفت در زمینه اسلحه تخریبی مورد نظر اثرات خطرناکی در ثبات منطقه خاورمیانه خواهد داشت و چه بسا در قدرت آمریکا در منطقه برای حمایت از منافع خود اثر بگذارد. این برداشت تنها به محافظه کاران جدید در آمریکا ارتباط ندارد، بلکه دموکرات ها نیز چنین عقیده ای دارند. تنها تفاوتی که بین دو حزب وجود دارد این است که جمهوری خواهان در عین توجه به جنگ عراق، تمرکز در تهدید مستقیم ایران دارند. در حالی که هدف هر دو حزب ممانعت ایران از دستیابی به سلاح هسته ای است.

زیرا به باور آنها این امر نه فقط به منافع آمریکا لطمه میزند بلکه موجب بی ثباتی منطقه خاورمیانه می گردد. بعد از اشغال عراق، پرونده ایران به عنوان یک موضوع پیچیده بروز نمود و تهدید آمریکا را به دنبال داشت. سؤال این بود که آیا بعد از عراق نوبت به سوریه فرا می رسد یا ایران؟ و حملات مستمری علیه ایران آغاز گردید و ارجاع پرونده اتمی جمهوری اسلامی به شورای امنیت در صورت عدم تمکین به خواسته های شورای حکام سازمان هسته ای مطرح گردید. ابتدا در آلمان و فرانسه موضوع تحریم اقتصادی مطرح و بعد ژاپن را هم در گرفت. به طوری که سرمایه گذاری یک میلیارد و پانصد میلیون دلاری این کشور در میدان نفتی آزادگان منتفی گردید. اسرائیل نیز تهدید به بمباران مراکز هسته ای نمود. متقابلا ایران هم در مانورهای نظامی خود با نمایش موشک شهاب ۲ و شهاب ۳ نشان داد که کوییدن مراکز اتمی این کشور سهل و آسان نخواهد بود و در عین حال با اروپاییی ها از یک نوع دیپلماسی مسالمت آمیز پیروی نموده و از مذاکرات با اروپایی ها استفاده می شود. جمهوری اسلامی در دستیابی

به انرژی هسته ای بر سه اصل تکیه دارد:

۱- دستیابی به اسلحه کشتار همگانی هر گز در سیاست دفاعی ایران جایی ندارد.

۲- بر طبق ماده چهارم معاهده ممنوعیت انتشار اسلحه

اتمی، به دستیابی به تکنولوژی صلح آمیز هسته ای مجاز و مشروع است.

۳- قانع ساختن افکار عمومی به عدم صحت اتهامات

آمریکا و در عین حال کوشش برای برقراری روابط استوار با سازمان های جهانی علیرغم نفوذ آمریکا و غرب در اینگونه مؤسسات و فعال ساختن گزینه دیپلماسی.

ولی این امر تاکنون موفق نبوده و نتیجه ای نداشته است. حتی یک جمله احمدی نژاد، ریاست جمهوری که «طلا را باها» عوض نمی کنیم غیرمفید بودن این تحرک را ثابت نمود. شدت بحران عراق و عدم موفقیت های نظامی موجب گردید که لحن آمریکا نسبت به ایران تا حدی نرم شود و در سال ۲۰۰۷ این امر تا حدی مشهود است. از جمله اظهارات خانم کوندالیزا رایس، وزیر امور خارجه آمریکا مبنی بر آماده بودن برای مذاکره با جمهوری اسلامی البته با شرایطی که موافقت روسیه و چین را نیز به دنبال داشت. از طرف دیگر هم زمان ایران فعالیت دیپلماسی خود را در کشورهای عربی و اسلامی متمرکز نمود که از نتایج این تحرک، دیدار مقامات ایرانی و سعودی را باید نام برد و اظهارات سعودالقیصل مبنی بر این که به مقامات ایران اعتماد دارد و کشور سعودی ایران را شریک سایر کشورهای عربی منطقه خلیج فارس

پرواکاهاست

در ایران، جمهوری اسلامی پیشنهاد نمود آنان را به کشورهای متبوع خود یا سازمان ملل تحویل دهد و از اینکه در اختیار آمریکا قرار دهد استنکاف ورزید و ضمناً درخواست تحویل دادن مجاهدین خلقی با سلاح های آنان را داشت که مطلقاً آمریکا با این نظر مخالف و صرفاً به بستن دفاتر آنها در آمریکا بسنده کرد. این صحبت هم در میان آمد با اعضای القاعده معاوضه شوند که البته بجایی نرسید. بطور کلی هر وقت بین دو کشور در زمینه مسایل عراق نوعی همکاری احساس شود، حمله تبلیغاتی آمریکا تخفیف پیدا می نماید. در زمینه دستیابی به انرژی هسته ای هرچند در ایران نوعی اتفاق نظر به چشم می خورد، ولی در نحوه رسیدن به این هدف مهم، اختلاف نظر هست و این خود موجب گردیده که حاکمان جمهوری اسلامی به نوعی واقع گرایانه این امر مهم و پیچیده را دنبال نمایند. شاید ارتباط ایران با شیعیان و سازمان های مقاومت گرا در عراق این اثر را داشته که آمریکا نقش ایران را در منطقه حساس خاور میانه پذیرا گردد و برای نوعی توافق به دنبال راه حل باشد و امید می رود مذاکرات آتی دو کشور به نوعی آرامش در روابط بیانجامد. شاید بتوان روابط دو کشور را به دو طرف تیغه یک قیچی تشبیه کرد که در عین نزدیکی از هم دور می شوند. زیرا درغیر اینصورت قیچی برشی نخواهد داشت. او هم صلحت دو کشور در تلاقی و یا در عین حال در جدایی نهفته است؟ و پیچیدگی مسایل منطقه ای و منافع آمریکا چنین اقتضایی دارد؟ پرسشی است که آینده پاسخ آن را خواهد داد. آیا مذاکره درباره مسائل عراق آغاز گرایش به یک راه حل و دیپلماسی است و نه راه حل نظامی؟ و بالاخره آژانس بین المللی انرژی هسته ای خواهد توانست یک راه حل مرضی الطرفین ارائه دهد و به این اختلاف پیچیده و غامض به نوعی پایان بخشد؟ و اظهار نظر سیمور هرش نویسنده معروف «نیویورک تایمز» تحقق خواهد یافت؟ عقیده ای که می گوید حمله نظامی به مراکز اتمی ایران منطقه را به آتش می کشد و دستیابی ایران به بمب اتمی نیز همان اثر را خواهد داشت. بنابراین تنها راه حل منطقی توافق دو کشور از طریق دیپلماسی و مذاکره مستقیم است که باید کوشید تحقق یابد.

جریان سیر برنامه اتمی ایران از آغاز تا کنون

۱. روزنامه اطلاعات در شماره مورخ ۲۹ دی ماه ۱۳۷۴ چنین نوشته است:تحقیقات اتمی در ایران به پیشرفت های زیادی نایل آمده است.دیروز دکتر «فردریک ساتیز»، رئیس آکادمی ملی علوم آمریکا در یک مصاحبه مطبوعاتی در محل مرکز اتمی دانشگاه تهران برگزار شد، شرکت کرد و در این مراسم ابتدا آقای مرعی مدیر کل روابط عمومی دانشگاه، آقای دکتر سائیز را معرفی کرد. آنگاه آقای دکتر آزاد، رئیس مرکز اتمی دانشگاه از دکتر سائیز تشکر و مقام علمی او را ستود. نامبرده در سخنان خود اظهار داشت: من از لحاظ تحقیقات علمی آینده بسیار خوبی را برای ایران پیش بینی می کنم و دلیل این پیش بینی وجود رهبری آگاه و مطلع از پیشرفت های علمی می باشد. او افزود، شما در مراحل اولیه توسعه اتمی هستید و من هنگام بازدید از مراکز اتمی دانشگاه و تماس با مسئولان مشاهده نمودم که از جهت الکترونیک و فیزیک اتمی پیشرفت های قابل ملاحظه ای کرده اید. در علوم زمین شناسی هم پیشرفت زیادی در ایران به چشم می خورد. اکنون امور مربوط به تحقیقات علمی و صنعتی اتمی به مشارکت یک کارشناس ایرانی به نام آقای دکتر پرویز مرآت با نظارت شخص نخست وزیر انجام و دنبال می شوددکتر مرآت در رشته فیزیک در فرانسه و آمریکا تحصیل کرده و در ایران مسئولیت مرکز انتشارات فنی فرانسه را به عهده گرفته است.طبق اسنادی که در دست است آمریکا خود

اولین کشوری است که به برنامه مورد بحث کمک کرد. در سال ۱۹۷۵ بین دو کشور موافقت نامه ای به امضا رسید که آمریکا متعهد شد کمک های فنی خود را در زمینه انرژی صلح آمیز اتمی به مدت ده سال در اختیار ایران قرار دهد. هم زمان ایران به معاهده تحریم انتشار اتم N.P.T پیوست و در جولای ۱۹۶۸ آن را امضا نمود. از آن تاریخ برنامه هسته ای مزبور چهار مرحله را پیمود:مرحله آغاز: در سال ۱۹۶۹ سازمان ایرانی اتمی برای تحصیل انرژی تأسیس گردید و بلافاصله مذاکرات خود را با آمریکا آغاز نمود و یک موافقت نامه ده ساله برای دریافت سوخت اتمی از آمریکا به امضا رسید. همچنین در سال ۱۹۷۶ با آلمان و در سال ۱۹۷۷ با فرانسه قرار داد

مشابهی به امضا رسید و در سال ۱۹۷۵ ده درصد سهام شرکت EURODIF راه برای غنی سازی اورانیوم خریداری کرد. ضمناً ایران طرح بلند پروازانه ای برای ساختن ۲۳ ایستگاه انرژی اتمی در سراسر ایران در دست تهیه داشت بطوری که در اواسط دهه ۱۹۹۰ آماده بهره برداری شوند. در ضمن برنامه ریزی کرده بود که دو کارخانه اتمی از آلمان و فرانسه خریداری نماید. بارزترین برنامه تحقیقات اتمی در رژیم پادشاهی این بود که سازمان تحقیقاتی پنج مگاواتی که با آب سبک کار کند در تهران به وجود آورد و یک سازمان دیگر با نیروی ۲۷

مگاواتی در اصفهان و دو ایستگاه به قدرت ۱۳۰۰ مگاوات در بوشهر احداث نماید. ایران با وجود عضویت در NPT یک قرارداد محرمانه به ارزش هفتصد میلیون دلار با آفریقای جنوبی منعقد نمود که ایران را در تحقیقات اتمی شرکت می داد و باید گفت هم زمان با انقلاب، شش کارخانه انرژی هسته ای در دست ساختمان داشت و طبق طرح خود قرار بود ۱۲ کارخانه دیگر از کشورهای آلمان، فرانسه و آمریکا خریداری نماید.

۲. مرحله عدم توجه به انرژی هسته ای : در فاصله سال های ۱۹۷۸-۱۹۸۵ رهبران انقلاب روش بی توجهی را اتخاذ نموده بودند. از طرفی آمریکا و سایر کشورهای صنعتی از همکاری با رژیم جدید در زمینه مزبور امتناع داشتند و حتی جمهوری اسلامی را تحریم نموده بودند . ضایعات دوران جنگ عراق با ایران را نیز که با موشک و بمب به مراکز علمی ایران حمله ور شد باید اضافه نمود.

مرحله توجه جزئی: در سالهای ۱۹۸۴ تا حدی با چین و سال ۱۹۸۵ با آرژانتین اندکی همکاری به وجود آمد و با دانشگاه تهران قراردادی به مبلغ ۵/۵ میلیون دلار منعقد گردید که به موجب آن آرژانتین علاوه بر اعزام کارشناس هسته ای مقداری اورانیوم غنی نشده در اختیار دانشگاه قرار داد که متعاقباً نگرانی آمریکا بروز کرد و فشار آورد که تشکیلات دانشگاه کاملاً زیر نظر سازمان بین المللی هسته ای قرار گیرد. از طرفی در سال ۱۹۸۵ همکاری ایران و پاکستان آغاز گردید و شش دانشمند اتمی ایران در مؤسسه علوم و تکنولوژی اتمی پاکستان تحت آموزش قرار گرفتند و توافق شد کمک های ویژه ای برای غنی سازی اورانیوم در اختیار جمهوری اسلامی قرار گیرد. به ادعای بعضی مقامات غربی ایران سالهای طولانی از طریق موافقت نامه های جداگانه با فرانسه، آلمان، انگلیس، چین، روسیه، آرژانتین ، هند و پاکستان کوشیده است در زمینه مزبور فراتر از فن آوری صلح آمیز هسته ای به نتایجی دست یابد و چه بسا این تحقیقات بالمآل به تولید اسلحه اتمی منجر گردد. ۴. مرحله توجه خاص به انرژی هسته ای: در ژانویه ۱۹۹۱

ایران حکمی از سازمان تجارت جهانی در لوزان سوئیس دریافت داشت که ایران را برای دریافت مبلغ ۹۴۰ میلیون فرانک فرانسه و اخذ غرامت از کمپانی فرانسوی نیز به مبلغ ۵۵۰ میلیون فرانک فرانسه ذیحق اعلام کرد. مبالغ مزبور در واقع وجوهی بود که ایران در رژیم گذشته به عنوان پیش پرداخت موافقت نامه های خود با فرانسه طلبکار بود. در ژانویه ۱۹۹۱ برای تسویه این بدهی ها توافقی حاصل و فرانسه موافقت نمود به ایران اورانیوم غنی شده بفروشد و جالب اینکه در چهار مارس ۱۹۹۰ مرکز تکنولوژی اتمی ایران در اصفهان افتتاح شد همچنین مرکز پخش اتمی برای علوم پزشکی در کرج دایر گردید که تعدادی کارشناس روسی و چینی در آنجا فعالیت داشتند. پس از شکست مذاکره با اسپانیا ، آلمان و چک برای عقد قرارداد و بی نتیجه بودن کوشش برای خرید قطعات لوازم جهت طرح بوشهر از منابع غربی، با روسیه قراردادی به امضا رسید که به موجب آن چهار کارخانه انرژی هسته ای در مرکز بوشهر به قدرت ۱۲۰۰ مگاوات و دوتای آن به قدرت ۴۶۵ مگاوات در منطقه دیگری ایجاد نماید. پس از این توافق، آمریکا بیشترین فشار را به روسیه وارد ساخت تا اجرای موافقت نامه مزبور تا سرحد امکان به تأخیر افتد که عملاً این امر با تأخیر تحقق یافته است.

جدول بررسی بحران ناشی از دستیابی

به دانش صلح آمیز هسته ای

سال ۱۹۹۵:آغاز تحریم اقتصادی آمریکا به اتهام کمک جمهوری اسلامی به تروریسم و مخالفت با صلح خاورمیانه.ژانویه۲۰۰۳: رئیس جمهوری آمریکا ایران را در زمره کشورهای محور شر اعلام کرد. سپتامبر۲۰۰۳: سازمان جهانی انرژی اتمی چند هفته به ایران فرصت داد تا ثابت نماید برای دستیابی به سلاح اتمی فعالیتی ندارد.نوامبر ۲۰۰۴: به موجب موافقت نامه ای با اتحادیه اروپا،

جمهوری اسلامی توقف بیشترین بر نامه غنی سازی اورانیوم را اعلام داشت.اکتبر ۲۰۰۵: ایران از سرگیری غنی سازی اورانیوم در اصفهان را اعلام کرد. از طرفی سازمان جهانی انرژی هسته ای ایران را متهم ساخت که به تعهدات خود عمل نموده است.ژانویه ۲۰۰۶: تهران مهر و موم سازمان مزبور را در تأسیسات نطنز باز نمود متعاقباً سازمان های جهانی هسته ای موافقت خود را با ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت اعلام داشت. در نتیجه تا کنون دو قطعنامه تحریم اقتصادی جمهوری اسلامی در شورای امنیت به اتفاق آرا به تصویب رسیده و سومین قطعنامه در دست تهیه می باشد.

در پایان این گزارش شاید مناسب باشد یادآوری شود که در این منطقه اسرائیل دارای تعدادی بمب اتمی است و به معاهده N.P.T ملحق نشده و حتی به هم پیمان و قوی ترین پشتیبان خود یعنی آمریکا هم اجازه نمی دهد از تأسیسات اتمی زیرزمینی خود در منطقه «دیمونا» بازدید نماید.

برای درج آگهی در یلوپج ایرانیان شمال کالیفرنیا سال ۲۰۰۸ از هم اکنون اقدام نمائید.

What makes Pezhvak of Persia Unique & different from our Competitors?

1- Circulation (8,000 Copies):

Pezhvak of Persia is the only publication in Northern California with 8,000 in circulation.

2- Direct Mailing (4,000 Subscribers):

Pezhvak of Persia is the only publication in Northern California with direct mailing to more than 4,000 Iranian household and businesses per month.

3- Available on the Internet:

The entire 44 pages of Pezhvak’s monthly publication, including advertisements, are available on-line at www.pezhvak.com where it gets more than 75,000 hits per month.

4- Rich & Informative Content:

Pezhvak of Persia with more than 17 years serving Iranian-American community, is famous in Northern California for its coverage of political, social, and cultural news of Iran. This is brought about by the excellent work of more than ten well-known writers who most of them write exclusively for Pezhvak of Persia.

5- Popularity:

This unique publication is recognized not only by the majority of Iranians, but its also distinguished by non-Iranian news media.

6- Recognition:

In February 2006, one of Pezhvak the article in Pezhvak of Persia monthly paper was chosen by more than 40 judges, from different ethnic media, as a runner up in the ENVIRONMENT & NATURAL RESOURCES category. It also received recognition from New America Media, Congressman Tom Lautos and Mayor of San Francisco Gavin Newsom.

با شرکت پژواک تماس بگیرید. ۱۰۳۰-۶۱۵(۴۰۸)

